

дефиниција коју даје J. Barthelemy и P. Duez, и по којој устав сачињавају правила која регулишу организацију и односе јавних власти а такође и утврђују и ограничења државних акција у корист појединаца. Неки писци овај материјални појам устава још више проширују и изједначују са самим појмом државног (уставног) права и његовим предметом. Тако A. Katz сматра да устав чине писане и неписане правне норме о основама, организацији и делатности државе као и положају грађана у држави. Поред оваквих гледишта која устав у материјалном смислу везују за државу, њену власт, њене органе и њихове међусобне односе, постоје и таква гледишта која устав стављају у однос према правном поретку, схватају га као основу за успостављање целокупног правног поретка. Док ова прва материјална гледишта инсистирају на вези устава и државе, ова друга инсистирају на односу устава и права. Тако Келзен под уставом у материјалном смислу подразумева правила која регулишу стварање општих правних норми (пре свега закона) и то оних које одређују законодавне органе и поступак по коме се доносе закони. Најзад, постоје и гледишта о уставу која инсистирају на његовој вези са друштвом и по њима устав обухвата основне друштвено-економске односе као основу друштвеноекономског уређења земље. Овакво материјално (социолошко) становиште о уставу је заступао Ф. Ласал када је тврдио да је устав однос друштвених сила једне земље, а не један формални докуменат који се поштује самим тим што има највећу правну снагу.

2. ФОРМАЛНО ПРАВНИ ПОЈАМ УСТАВА

У формално-правном смислу, устав се одређује с гледишта правних својстава или квалитета својих правила. Устав у формалном смислу је један свечани документ, скуп правних норми које се мењају само ако се поступа по специјалним прописима који треба да учине ту промену норми тежом. Устав је најпре настао у материјалном смислу, дакле у том почетку је изражавао једно стање у коме још није дошло до настанка правог устава него је само могло да се говори о његовим зачецима. Зачеци устава у формалном смислу, као посебног формално-правног акта, се срећу још у Риму где се правила разлика између закона које је установљавала држава (*rem publicam constituere*) и обичних закона (*legis scribere*) да би се из ње искристалисао општи појам и израз *constitutio*. Из овог израза, *constitutio*, је и изведено значење устава у модерном смислу. Као такав, у формалноправном смислу, устав и није нужен (иако је већина устава